

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/14/2019
Identifikačné číslo spisu:	8217202350
Dátum vydania rozhodnutia:	14.03.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:8217202350.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého M. G., bývajúceho v N., zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bardejov, dieťa matky F. G., bývajúcej v N., zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Marcel Jurko, advokát s.r.o., so sídlom v Košiciach, Dominikánske námestie č. 11, IČO: 36863408, a otca M. G., bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. Jánom Jurčom, advokátom so sídlom v Bardejove, Štefánikova č. 87, o zmenu úpravy styku otca s maloletým, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp.zn. 4 P 80/2017, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. júna 2018 sp.zn. 22 CoP 11/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. novembra 2017 č.k. 4 P 80/2017-115 zmenil rozsudok Okresného súdu Bardejov zo 4. júla 2013 č.k. 5 P 43/2010-416 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 18. februára 2014 sp.zn. 13 CoP 14/2013 tak, že otec je oprávnený stykať sa s maloletým každý prvý týždeň v kalendárnom mesiaci od soboty 8.00 hod. do nedele 17.00 hod. a tiež každý kalendárny rok od 15. júla 10.00 hod. do 25. júla 14.00 hod. V prevyšujúcom rozsahu návrh otca na úpravu styku s maloletým zamietol. Rozhodol tiež, že otec si maloletého vyzdvihne v čase určenom pre začiatok styku v mieste bydliska maloletého, kde ho po uplynutí doby určenej pre styk s ním vráti; matka je povinná maloletého na styk s otcom riadne pripraviť. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že rodičia maloletého už nie sú manželia a nežijú v spoločnej domácnosti. Od posledného rozhodnutia vo veci starostlivosti súdu o maloletého nastala zmena pomerov spočívajúca jednak vo vyššom veku dieťaťa, jednak vo zvýšení záujmu otca o častejší styk s maloletým, s ktorým chce tráviť viac času. Vzťah maloletého s otcom je negatívny v dôsledku zlého vzťahu rodičov a tiež vplyvu matky. Podľa názoru súdu prvej inštancie dáva rozšírenie styku otca s maloletým väčšie šance

na ich častejšie stretávanie, a tým aj dosiahnutie pozitívnej zmeny vo vzťahu syna k otcovi. Do úvahy vzal aj názor maloletého, dospel ale k záveru, že upraviť styk výrazne nad negatívne stanovisko maloletého (i keď ovplyvnené matkou) by nebolo vhodné, lebo syn otca v podstate odmieta. Súd prvej inštancie v zmysle § 24 ods. 3 až 5, § 25 ods. 1 a 2, § 26, § 28 ods. 1 a 2 a § 43 Zákona o rodine upravil styk otca s maloletým širšie než bol dovtedy upravený, čím umožnil, aby sa vzájomné vzťahy otca a syna zintenzívnili a rozvinuli. Neakceptoval pri tom argumentáciu matky, že maloletý má každodenné povinnosti a nemá čas stretávať sa s otcom. O trovách konania rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

2. Na odvolanie matky Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. júna 2018 sp.zn. 22 CoP 11/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako vecne správny. Konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie vychádzal z toho, že otec nespochybniteľne prejavuje trvalý záujem o maloletého. Aj podľa názoru odvolacieho súdu na tom nič nemení skutočnosť, že otec svoje právo na realizáciu styku niekedy nevyužil, o čom však sám maloletého informoval. Výsledkami vykonaného dokazovania mal aj odvolací súd preukázané, že otec spolupracuje s kolíznou opatrovníčkou, sprevádza maloletého na šachové turnaje a podporuje ho v jeho voľnočasových aktivitách. Vzhľadom na to, že sa nepotvrdilo ani jedno z tvrdení matky, ktorými odôvodňovala neopodstatnenosť návrhu otca na rozšírenie styku s maloletým, odvolací súd nevidel dôvod na to, aby sa styk otca s maloletým nemohol realizovať v rozsahu stanovenom súdom prvej inštancie. V súvislosti s tým odvolací súd zdôraznil, že záujem maloletého musí byť prvoradým hľadiskom pri hľadaní konkrétneho najvhodnejšieho usporiadania vzťahov medzi jeho rodičmi a že tento záujem vyžaduje, aby sa na jeho výchove podieľali obaja rodičia, ktorí majú v živote maloletého nezastupiteľné postavenie. Pokiaľ matka v odvolaní namietla, že súd prvej inštancie dostatočne nezohľadnil vôľu maloletého, ktorý výslovne uviedol, že nemá záujem o zmenu úpravy styku s otcom, odvolací súd uviedol, že treba prihliadnuť na preferencie maloletého (ktoré získavajú na váhe s jeho zvyšujúcim sa vekom) a jeho právo vyjadriť slobodne svoj názor vo veciach, ktoré sa ho týkajú (§ 43 ods. 1 Zákona o rodine), v konečnom dôsledku ale záujem maloletého dieťaťa posudzuje súd, úlohou ktorého je korigovať predstavy a názory maloletého dieťaťa o tom, čo je pre neho za danej situácie vhodné a čo nie. V danom prípade maloletý ani nevedel uviesť, prečo sa odmieta stykať s otcom. Podľa názoru odvolacieho súdu častejšie stretávanie s otcom bude pre neho prínosom po stránke emočnej aj intelektuálnej. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala matka dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Argumentáciu, že došlo k zásahu do jej práva na spravodlivý súdny proces, založila na tvrdení, že jej nebol riadne doručený dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a že nebola riadne a včas upovedomená o verejnom vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu. V dovolaní vyjadrila nesúhlas s rozšírením styku otca s maloletým. Podľa jej názoru súdy nezohľadnili jej argumenty a ňou navrhované dôkazy, náležitý význam nepripísali správe psychologičky, vyjadreniu maloletého a ani vzájomne „vážnému“ vzťahu otca a syna. Rozhodli na základe jednostranne vyhodnoteného dokazovania a nesprávnych záverov. Vôbec nezisťovali situáciu otca v jeho rodine, „zveličili“ negatívny vplyv matky na maloletého a prehliadli, že napätú situáciu medzi rodičmi maloletého vyvoláva otec svojím správaním. Nezáujem maloletého o stretávanie sa s otcom, ktoré má byť na základe rozhodnutí súdov rozšírené dokonca aj o prespávanie u otca, sa podľa nej nedá „zlomiť“. Súdy oboch inštancií rozhodli na základe nepravdivých a zavádzajúcich skutkových tvrdení otca. Z týchto dôvodov navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Otec vo vyjadrení k dovolaniu poprel opodstatnenosť argumentácie matky. Navrhol dovolanie odmietnuť ako procesne neprípustné.

5. Kolízny opatrovník vo svojom vyjadrení poukázal na pohovory uskutočnené s otcom, matkou a maloletým.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka konania zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že jej dovolanie nie je prípustné. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci upravenej v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje osobitnú úpravu dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolania otca podľa ustanovení CSP.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky; obdobne, pokiaľ sa v zátvorke odkazuje na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky - ďalej len „ústavný súd“).

9. Matka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie matky, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP je len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca účastníkovi konania realizáciu jeho procesných oprávnení a mariaca možnosť jeho aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018). Postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť návrhom uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017). Pokiaľ postupom súdu nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, nie je ním ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 Cdo 18/2018, 2 Cdo 39/2018, 3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Tieto právne závery považuje ústavný súd za ústavne udržateľné (I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018).

12. Na odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP matka uviedla, že nebola

upovedomená o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku.

12.1. Rozsudok súd vyhlasuje vždy verejne a v mene Slovenskej republiky (§ 219 ods. 1 veta prvá CSP). Vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami (§ 219 ods. 3 CSP).

12.2. V spise je na č.l. 151 založený pokyn predsedníčky senátu odvolacieho súdu z 18. júna 2018, aby bol na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu oznámený termín verejného vyhlásenia rozsudku v predmetnej veci dňa 26. júna 2018 o 10.00 hod v pojednávacej miestnosti č. 106. Tento pokyn bol súdnou kanceláriou realizovaný.

12.3. Vzhľadom na uvedené považuje dovolací súd túto námietku za neopodstatnenú.

13. Matka pri argumentácii, že v konaní došlo k vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP, namieta tiež to, že jej riadne nebol doručený ani dovolaním napadnutý rozsudok.

13.1. Rozsudok súd doručuje stranám do vlastných rúk (§ 223 ods. 1 CSP). Súd doručuje písomnosť na pojednávaní alebo pri inom úkone súdu; tým nie je dotknutá povinnosť súdu doručovať písomnosť do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu (§ 105 ods. 1 CSP). Do vlastných rúk sa elektronicky doručujú elektronické dokumenty, ktoré sú podľa tohto zákona z hľadiska právnych účinkov totožné s dokumentom v listinnej podobe, o ktorom osobitné predpisy ustanovujú, že sa doručujú do vlastných rúk [viď § 29 ods. 2 zákona č. 305/2013 Z.z. o zákona o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon e-Governmente“)]. Elektronická úradná správa, vrátane všetkých elektronických dokumentov, sa považuje za doručenú, ak nie je adresátom orgán verejnej moci a doručuje sa do vlastných rúk, dňom, hodinou, minútou a sekundou uvedenými na elektronickej doručovke alebo márnym uplynutím úložnej lehoty podľa toho, ktorá skutočnosť nastane skôr, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvedel (§ 32 ods. 5 písm. b/ zákona o e-Governmente).

13.2. V spise sú za č.l. 161 založené tri elektronické doručky, v zmysle ktorých bol rozsudok odvolacieho súdu doručený 19. júla 2018 právnenému zástupcovi otca, 3. augusta 2018 právnenému zástupcovi matky a 18. júla 2018 kolíznemu opatrovníkovi maloletého. Právnenému zástupcovi matky (advokátovi vykonávajúcemu činnosť ako právnická osoba) aktivoval elektronickú schránku štát (§ 60a ods. 3 zákona o e-Governmente). Dokumenty, ktoré sú orgánmi verejnej moci určené advokátskej obchodnej spoločnosti, sa doručujú do jej elektronickej schránky bez ohľadu na to, či túto schránku využíva alebo nie, a to s účinkami riadneho doručenia. So zreteľom na to považuje najvyšší súd túto dovoláciu námietku matky za neopodstatnenú.

14. Obsah dovolania (č.l. 7 CMP a § 124 ods. 1 CSP) naznačuje, že matka namieta nedostatky v odôvodnení napadnutého rozsudku vedúce podľa nej až k nepreskúmateľnosti. Dovolací súd preto uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania. Na tom zotrvalo aj stanovisko najvyššieho súdu R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Toto stanovisko je naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017).

14.1. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie.

14.2. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). V posudzovanom prípade

odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Pritom konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu (I. ÚS 259/2018). Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch inštancií (chápaných ako celok) je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa účastníci domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinstančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil.

14.3. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie matky, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

15. Pokiaľ matka vytýka odvolaciemu súdu nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, najvyšší súd pripomína, že nedostatočné zistenie skutkového (skutočného) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

16. Pre prípad, že matka vyvodzuje prípustnosť jej dovolania aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie - a tam zreteľne smeruje jej argumentácia, v zmysle ktorej súdy nerozhodli správne, pokiaľ nepriznali právnu relevanciu ňou uvádzaným skutočnostiam - dovolací súd uvádza, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Na tom zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 24/2017 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018).

17. Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd odmietol dovolanie matky podľa § 447 písm. c/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.